

ZAŁĄCZNIK NR1 – RYCERZ – Kirkor

I.

1. **Ideal** – wyjaśnienie pojęcia;

ideał (człowiek idealny) -ała a. -ału, B.= D., -ale; te -ały, -ałów

ideał (doskonałość, wzór) -ału, B.= M., -ale; -ały, -ałów

ideał

1. «coś absolutnie doskonałego»
2. «człowiek będący wzorem do naśladowania»
3. «najwyższy cel dążeń i pragnień ludzkich w jakiejś dziedzinie»
4. wzór postępowania lub cel działania, które ludzie uznają i pragną urzeczywistnić

Słownik języka polskiego PWN

2. Odmiana

<u>przypadek</u>	<u>liczba pojedyncza</u>	<u>liczba mnoga</u>
<u>mianownik</u>	ideał	ideały
<u>dopełniacz</u>	ideału	ideałów
<u>celownik</u>	ideałowi	ideałom
<u>biernik</u>	ideał	ideały
<u>narzędnik</u>	ideałem	ideałami
<u>miejscownik</u>	ideale	ideałach
<u>wołacz</u>	ideale	ideały

3. Związki wyrazowe:

- ideał osobowy • ideał człowieka • ideał pedagoga • ideał nauczyciela • ideał pracownika
- ideał piękna • ideał piękności • ideał moralności • ideał życia
- mieć ideały • sprzeniewierzyć się ideałom • urzeczywistniać ideały

4. Synonimy:

- najdoskonalszy okaz, probierz, wzorzec, ucieleśnienie cnót, nieskazitelność

5. Antonimy:

- niedoskonałość, ułomność, niedokładność, niekonsekwencja, niedoróbka

6. Związki frazeologiczne:

chodzący ideał

II. Rycerz- konny wojownik z czasów średniowiecza.

1. W średniowiecznym społeczeństwie feudalnym, członek uprzywilejowanej warstwy społecznej zajmującej się głównie wojowaniem, charakteryzujący się szczególnym trybem życia, zasadami moralnymi i ceremoniałem. Z historycznego punktu widzenia postać **rycerza wywodzi się od konnego wojownika**, z którym jednak pierwotnie nie były związane specyficzne właściwości kulturowe. U **progu epoki nowożytnej zmienia się w żołnierza - szlachcica**.

2. Rycerze stanowili jedną z trzech zasadniczych warstw społeczeństwa średniowiecznego: obok duchowieństwa i chłopów.

3. Jak zostać rycerzem?

a) Zanim chłopiec został rycerzem, musiał się wiele nauczyć. Chłopiec z rycerskiego domu już w wieku siedmiu lat był przyjmowany na służbę do rycerza jako **paź**. Uczył się dobrych manier, żeby umieć zachować się przy stole i wobec dam. Pomagał pani domu, opiekował się też końmi, poznawał poezję. Gdy chłopiec ukończył czternaście lat, zostawał **giermkim**. Od tego momentu towarzyszył rycerzowi na wojnie, pomagał mu nosić broń i zakładać zbroję, którą czyścił i oliwił. Troszczył się też o konia. Giermek uczył się władać bronią, jeździć konno i czasem sam walczył u boku rycerza.

b) **Gdy młodzieniec świetnie władał bronią i jeździł konno, a także wykazywał się odwagą i wiernością, mógł zostać pasowany na rycerza. W czasie ceremonii pasowania otrzymywał od swego pana miecz, ostrogi i pas rycerski. Do uroczystości należało też uderzenie mieczem w ramię pasowanego oraz złożenie przez niego przysięgi, że będzie wiernie służył Bogu i swemu władcy.**

4. Wyposażenie rycerza i jego pomocnicy

Jako wojownik rycerz musiał być odpowiednio wyposażony w uzbrojenie i konie, najczęściej miał też do pomocy służbę.

- **Koń.** To, iż walczył konno dawało mu ogromną przewagę nad pieszym przeciwnikiem: jeszcze w XIII wieku sądzono, że stu rycerzy wartych jest na polu bitwy tyle, co tysięcy pieszych.
- **Miecz.** Rycerz był nieomal zrośnięty ze swoim mieczem. Miał go zawsze w pobliżu, nigdy nie zostawiał go bez opieki, nie był to przedmiot zewnętrzny, wymienny. Utrata miecza, a nawet jego złamanie było dla rycerza wielką katastrofą. Często miecz miał swoje imię.
- **Zbroja.** W różnych krajach i w różnych czasach rozmaicie określano składniki zbroi rycerskiej - na przykład Henryk II, król Anglii, w roku 1181 stanowił w Statucie o Broni: "Ktokolwiek dzierży lenno rycerskie niechaj ma kolczugę, hełm, tarczę i włócznię". Posiadanie miecza było czymś oczywistym.

- **Giermkowie.** Rycerze mieli u swego boku pomocników różnego typu a wśród nich wyróżniał się giermek, młodzieniec który towarzyszył rycerzowi w jego wyprawach, nosił za nim tarczę, kopię i hełm i gdy zaszła taka potrzeba walczył obok niego na polu bitwy. Jego służba była przygotowaniem do stanu rycerskiego. Giermek jest uosobieniem wierności i oddania.

5. Cechy rycerza:

-**Odwaga.** Przede wszystkim rycerz miał być nieustraszony, miał dawać wzór odwagi osobistej.

- **Miłość.** Rycerz doskonały ma nieomal obowiązek być zakochanym. Adoracja damy mogła dotyczyć tylko kobiety ze swojej klasy. Miłość rycerska powinna być wierna i zdolna do przezwycięzania wszelkich przeszkód. Związek rycerza z damą jego serca to najważniejszy z ideałów ukazanych w romansach rycerskich. Jednak gdy chodziło o zdobycie ukochanej doskonały rycerz miał być skłonny do wszelkich ofiar.

- **Wierność i przyjaźń.** Choć rycerze stanowili we własnym mniemaniu elitę i konkurowali bezustannie ze sobą o sławę, miłość kobiet, pierwszeństwo na każdym polu, to jednak łączyło ich poczucie solidarności i wzajemnej uczciwości. Przysięga, dotrzymywanie danego słowa, zasadniczo stawianie zawsze wyżej od korzyści materialnych ideałów - są to wartości stale akcentowane w literaturze obrazującej rycerzy średniowiecznych.

- **Sława i nadzwyczajne cele walki.** Rycerze poszukują przygód, starają się o sławę, chcą zwrócić na siebie uwagę dam. Rycerze króla Artura (zwłaszcza Lancelot, Galahad, Parsifal) poszukują Świętego Graala (przedstawiany na różne sposoby: jako kamień, półmisek czy puchar, do którego biblijny Józef z Arymatei miał wlać krew z przebitego boku Chrystusa; w tym wypadku był nim kielich),

- Fizyczna postać rycerza

Miał być piękny, zawsze promieniować wdziękiem i urodą, ubierać się w stroje wyszukane, dbać o klejnoty, nawet jego zbroja i uprzęż konia powinna być obsypana drogimi kamieniami. Rycerz idealny jawił się jako wysoki i silny: przecież jego zbroja miała ważyć 60 do 80 kilogramów, powinien moc swoją przejawiać już od dziecka

6. Etos **rycerski** to niepisany kodeks zachowań i postaw, który obowiązywał każdego szlachetnie urodzonego, czyli rycerza.

7.Cechy idealnego rycerza:

- waleczność,
- odwaga,
- męstwo,
- honor,
- wierność władcy,
- wierność damie serca,
- wierność w przyjaźni,

- duma,
- pobożność, religijność
- prawdomówność.

Rycerz był przede wszystkim chrześcijaninem i jego świętym obowiązkiem była walka z poganami oraz... ich nawracanie, najczęściej przy użyciu miecza. Dobry rycerz musiał być absolutnie wierny i oddany swojemu panu, a także swojej damie serca, w której imieniu staczał boje. Prawość, szlachetność, odwaga, dzielność i honor – takich cnót wymagano od rycerza. Idealny rycerz nie ucieka się do podstępów czy zdrady, tylko zawsze walczy otwarcie, do końca, nie troszcząc się o życie ziemskie. Powinien też opiekować się słabszymi.

8. Znani rycerze średniowiecza:

- **Lancelot** – rycerz Okrągłego Stołu, z kręgu króla Artura, poszukujący świętego Graala. Zakochany w królowej Ginewrze.
- **Artur** – król, ale także rycerz. Główna postać opowieści Okrągłego Stołu. Dobry, sprawiedliwy – zgromadził wokół siebie rycerstwo przy słynnym okrągłym – więc niewyróżniającym nikogo
- **Parsifal** – rycerz ze świty Artura. Czysty, pobożny – ideał rycerza.
- **Zawisza Czarny** – postać prawdziwa, wzór polskiego rycerstwa średniowiecznego, jego nazwisko stało się symbolem szlachetności i solidności,

III. Kirkor jaka rycerz

Kirkor- pan zamku w pobliżu jeziora Gopło, książę, rycerz .Mieszka w zamku sam, dlatego wyrusza do pustelnika po poradę: gdzie szukać godnej siebie małżonki?.Bogaty, młody i piękny. Jak sam mówi do pustelnika:

„ale ja młody, pan czterowieżowy..”

Po rozpoznaniu w pustelniku króla Popiela III , którego bezprawnie pozbawiono tronu , przysięga sobie, że przywróci mu królestwo.

*...uzbrajam chamy i lecę do Gniezna
Mścić się za Ciebie..*

Wkrótce po ślubie z Balladyną - zgodnie z powziętym wcześniej postanowieniem - Kirkor wyrusza, by zwrócić tron prawowitemu królowi, pustelnikowi znad Gopła. Choć zwycięża uzurpatora Popiela IV , nie może dopełnić swej misji, bowiem ktoś zamordował wcześniej nieszczęsnego władcę i skradł jego świętą koronę. Pod murami Gniezna Kirkor oczekuje ze swym wojskiem nowego samozwańca, nie domyślając się nawet, że przyjdzie mu walczyć z własną żoną Balladyną i jej zbrodniczym kochankiem Kostrynem. Tę bitwę jednak przegrywa i sam pada w walce.

Ocena bohatera:

Dzielny rycerz , dla **którego najważniejszą sprawą jest dobro własnego ludu i sprawiedliwość**.
Główne działania Kirkora skupiają się na walce o przywrócenie dawnego porządku i ładu, którego symbolem jest Popiel III

Byłby dobrym władcą, bo jest prawy i szlachetny, ale nie przyjmuje propozycji zostania królem. Uważa, że nie jest godzien piastować takiej funkcji, ponieważ jest zwykłym, prostym człowiekiem, który najlepiej czuje się wśród wiejskiego otoczenia i najbliższej rodziny. Bardziej niż władze ceni sobie spokojne życie przy boku dobrej żony. Rycerz pokazuje wówczas swoją **skromność i szacunek dla królewskiego urzędu**. Kirkor **hołduje uświęconej tradycji, a jego zachowanie jest świadectwem znajomości rodzimych obyczajów**.

Nie kieruje się względami materialnymi, ani klasowymi. Chce być hojny dla swojej wybranki i otoczyć ją zaszczytami i dobrami materialnymi

Kirkor to szlachetny **rycerz , który potrafi walczyć honorowo, na otwartym polu, z szablą w ręku, z przeciwnikiem równym sobie, natomiast nie pojmuje metod takich, jak zdrada**. Kirkor zostaje niestety zdradzony przez własną żonę Balladynę i ginie jako ofiara jej niepoohamowanej żądzы władzy.

Kirkor – cechu idealnego rycerza:

- oddany Ojczyźnie, Panu, Królowi.
- odważny, walczy z przeciwnikami równymi sobie lub silniejszymi,
- ambitny, dąży do obranego celu
- jest wzorem prawości dla innych,
- kieruje się honorem,
- szanuje innych ludzie bez względu na urodzenie, majątek,
- wierny do końca swym zasadom i ideałom.
- nie krzywdzi słabszych lecz im pomaga